

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1974

BRNO 1975

NÁLEZY KOSTÍ V JOSEFOVSKÉM ÚDOLÍ, OBEC HABRŮVKA /okr. Blansko/

Bohuslav Klíma, AÚ ČSAV Brno

Při prohlídce některých jeskyní Josefovského údolíu Adamova /Barová jeskyně, Kostelík/ našli členové zájmového kroužku gymnasia v Blansku za vedení dr. A. Konětopského několik zvířecích kostí a zubů. Patřily vesměs jeskynnímu medvědu.

Knochenfunde im Josefstal, Gemeinde Habrůvka /Bez. Blansko/. Mitglieder des Zirkels am Gymnasium in Blansko fanden auf einer Exkursion zu den Höhlen bei Adamov /Barová, Kostelík/ einige Knochen des Höhlenbären.

SOBÍ KOSTI V HLINÍKU U ŽDÁNIC

/okr. Hodonín/

Bohuslav Klíma, AÚ ČSAV Brno

Při odběru spraše v hliníku u Ždánic /okr. Hodonín/ byly v dubnu 1974 zachyceny zlomky sobích parohů. Jeden větší kus se zachoval v délce 25 cm i s růžicí, jiný silný fragment naznačoval rozšířením rovněž přechod v růžici. Zřejmě šlo tedy o dva silné parohy snad téhož jedince, rozpadlé ve více částí. Vedoucí cihelny s. Schöngibel je při předávání v ústavě již nemohl doprovdit bližšími informacemi o uložných poměrech. Nález by získal na významu, kdyby bylo možno prokázat jeho vztah k občasnému výskytu uhlíků ve stěně hliníku, patrně pozůstatkům dočasného pobytu paleolitického člověka v okolí.

Rentierknochen in der Lehmgrube bei Ždánice /Bez. Hodonín/. In der Lehmgrube der Ziegelei bei Ždánice erfasste man zwei Bruchstücke von einem starken Rentiergeweih. Der Fund würde an Bedeutung gewinnen, könnte man seinen Zusammenhang mit dem zeitweisen Vorkommen von Holzkohlenstückchen im Löss auf derselben Lokalität beweisen.

NEOLITICKÉ SÍDLIŠTĚ VE SLAVIČÍNĚ

/okr. Gottwaldov/

Stanislav Stuchlík, AÚ ČSAV Brno

/Tab. 5 - 6/

Při hloubení průkopů pro vodovod v sídlišti Mír ve Slavičíně byly v červenci 1974 porušeny dvě velké jámy vyplněné hnědočervenou přepálenou hlínou. Na nálezy upozornil V. Švihálek, pracovník pamětní síně ve Slavičíně. V říjnu 1974 byl narušen a prozkoumán ještě jeden objekt stejného charakteru. Lokalita se nachází v polní trati "Malé pole", někdy zvané též "Mladotický lán" /parc.č. 314/. Před započítím stavby byla z plochy skryta ornice o mocnosti asi 40 cm.

Objekt I přibližně oválného tvaru byl podélnou osou orientován ve směru S-J. Jeho délka byla 330 cm a zjiitelná šířka 220 cm. Zachována zůstala pouze jižní část v délce 130 cm a konec severní části v délce 20 cm, kdežto celý střed byl zničen průkopem. Na příčném profilu se objekt rýsoval jako kotlovitě zahlubená jáma o hloubce 90 cm. Dno a stěny objektu byly pokryty černou popelovitou hlínou a jeho výplň tvořila hnědočervená přepálená hlína promíchaná pískovcovými kameny a neobvykle velkým množstvím mazanice. Podložní hlína pod dnem a stěnami objektu byla propálena do hloubky 5 až 10 cm. V jámě byly kromě několika stěpů a běžné mazanice s otisky po kulech a prutech i velké kusy mazanice ve tvaru obráceného písmene Y.

Objekt II byl oválného tvaru a orientovaný podélnou osou přibližně ve směru S-J. Jihozápadní část objektu byla zničena průkopem a zachována zůstala pouze část v délce 280 cm a šířce 160 cm. Na příčném profilu měl tento objekt kotlovitý tvar a hloubku 60 cm. Při dně objektu byla vrstva přepálené jílovité hlíny s drobnými kamínky. V této vrstvě bylo velké množství uhlíků. Některé uhlíky pocházely ze silných spálených kůlů, jejichž původní průměr přesahoval 50 cm /1/. Vlastní zásyp jámy tvořila hnědočervená přepálená hlína s kusy mazanice.

Objekt III byl na půdorysu přibližně oválného tvaru o rozměrech 500 x 295 cm. Střed objektu byl zničen průkopem a zachována zůstala pouze jižní část objektu v délce 150 cm a severní část v délce 80 cm.

Tato severní část objektu se však vlivem nepříznivých povětrnostních podmínek zřítla do průkopu. Podélná osa jámy byla orientována přibližně ve směru S-J. Na příčném průřezu byl objekt přibližně do hloubky 60 cm kónického tvaru s horní částí širší a zbývající část objektu se zahluvovala téměř kolmo dolů až do hloubky 110 cm. Dno bylo téměř rovné. Horní záсыповou vrstvou objektu tvořila humusovitá hlína promíchaná mazanicí a uhlíky. Zbývající část byla vyplněna přepálenou hnědočervenou hlínou promíchanou mazanicí a velkými kameny. Z rozhraní těchto vrstev pocházel nepočtený střepový materiál a rohový úštěp.

Střepový materiál ze sídliště ve Slavičíně je chudý a pro datování je použitelná jen část střepů /2/. Ploché nevýrazné důlky pod okrajem některých střepů napovídají, že se jedná o starší fázi volutové kultury /3/. Tyto tři jámy jsou prvním dokladem neolitického osídlení ve Slavičíně a doplňují sporé osídlení horního Poolšaví a Povlaří. Ojedinelé nálezy pocházejí z této oblasti z Kladné-Žilína, Brumova a Vizovic /4/, sídliště z Bojkovic /5/ a snad i z Divnice /6/. Kromě keramiky a jednoho radiolaritového úštěpu obsahovaly jámy neobyčejně velké množství mazanice. Zvláště v objektu I bylo kromě běžné mazanice ještě velké množství mazanice ve tvaru obráceného písmene Y. Z nich se podařilo zrekonstruovat dva kusy o délce 84 cm a 81 cm. Na průřezu mají tvar obráceného písmene Y s jedním ramenem poněkud delším. Horní a masivnější část je zaoblena a vyhlazena. Tyto kusy mazanice byly patrně součástí střešní konstrukce, která byla umístěna nad objektem I nebo v jeho těsné blízkosti. Konstrukce ležela na trámu, o čemž svědčí i tvarování spodní strany mazanice. Jedno rameno této konstrukce leželo patrně na šikmém stěně a bylo vyhlazeno. Druhé rameno již nebylo vyhlazeno a bylo i kratší. Je to zřejmě důkazem toho, že střecha nebyla sedlová, ale jen jednostranně skloněná. Funkci těchto objektů lze jen těžko určovat, protože pro to nejsou žádné doklady. Snad jen jejich orientace S-J umožňuje srovnání se stavebními jámami, které jsou rozmístěny podél chat, jejichž orientace bývá většinou S-J /7/.

P o z n á m k y :

- 1 Podrobný posudek je v článku E. Opravila v tomto ročníku.
- 2 Děkuji dr. R. Tichému, CSc. z AÚ ČSAV Brno za zhodnocení nálezů.
- 3 R. Tichý, K nejstarší volutové keramice na Moravě, PA LI, 1960, 427, obr. 8:5, 15:5.
- 4 R. Tichý, Osídlení s volutovou keramikou na Moravě, PA LIV, 1963, 167-172.
- 5 R. Tichý, Osídlení s volutovou keramikou na Moravě, PA I.III, 1962, 248.
- 6 J. Pavelčík, Laténské sídliště u Divnice, PV 1960, Brno 1961, 76.
- 7 R. Tichý, PA LIII, 1962, 255.

Neolithische Siedlung in Slavičín /Bez. Gottwaldov/. Beim Aushub von Gräben für die Wasserleitung in der Siedlung "Mír" in Slavičín wurden mit braunrot gebrannter Erde ausgefüllte Gruben gestört. Der Fundort befindet sich in der Feldflur "Malé pole", manchmal auch "Mladotický lán" genannt. Objekt I von ovaler Form war mit der Längsachse in N-S Richtung orientiert. Seine Länge betrug 330cm und die Breite 220cm. Auf dem Querschnitt hob es sich als eine kesselförmig 90cm tiefe Grube ab. Objekt II hatte ebenfalls eine ovale Form und die Längsachse in N-S Richtung orientiert. Erhalten blieb von diesem nur der Teil in einer Länge von 280cm und einer Breite von 160cm. Im Querprofil war das Objekt kesselförmig und hatte eine Tiefe von 60cm. Auf dem Boden des Objektes lagen Holzkohlenstückchen und Stücke verbrannter Balken, deren ursprünglicher Durchmesser auch 50cm überschritt /1/. Objekt III war ebenfalls von ovaler Form im Ausmasse von 500 x 295 cm mit der Längsachse in N-S Richtung. Der obere Teil des Objektes hatte bis zur Tiefe von 60cm eine konische Form und der Rest des Objektes vertiefte sich fast senkrecht nach unten in einer Tiefe von 110cm.

Das Scherbenmaterial aus der Siedlung in Slavičín ist sehr bescheiden. Flache ausdruckslose Grübchen unter dem Rand einiger Scherben deuten an, dass es sich um die ältere Phase der Volutenkeramik handelt /3/. Ausser Keramik und einem Radiolaritabspliss enthielten die Gruben eine ungewöhnlich grosse Menge an Lehmewurf. Besonders in Objekt I befand sich ausser dem üblichen Lehmewurf mit Pfosten- und Balkenabdrücken noch eine bedeutende Menge von Lehmewurf, der im Querschnitt die Form des umgekehrten Buchstabens Y mit einem etwas kürzeren Arm hatte. Der obere massivere Teil ist abgerundet und geglättet. Diese Lehmewurfstücke waren vermutlich ein Bestandteil der Dachkonstruktion, die oberhalb des Objektes oder in seiner nächsten Nähe angebracht war.

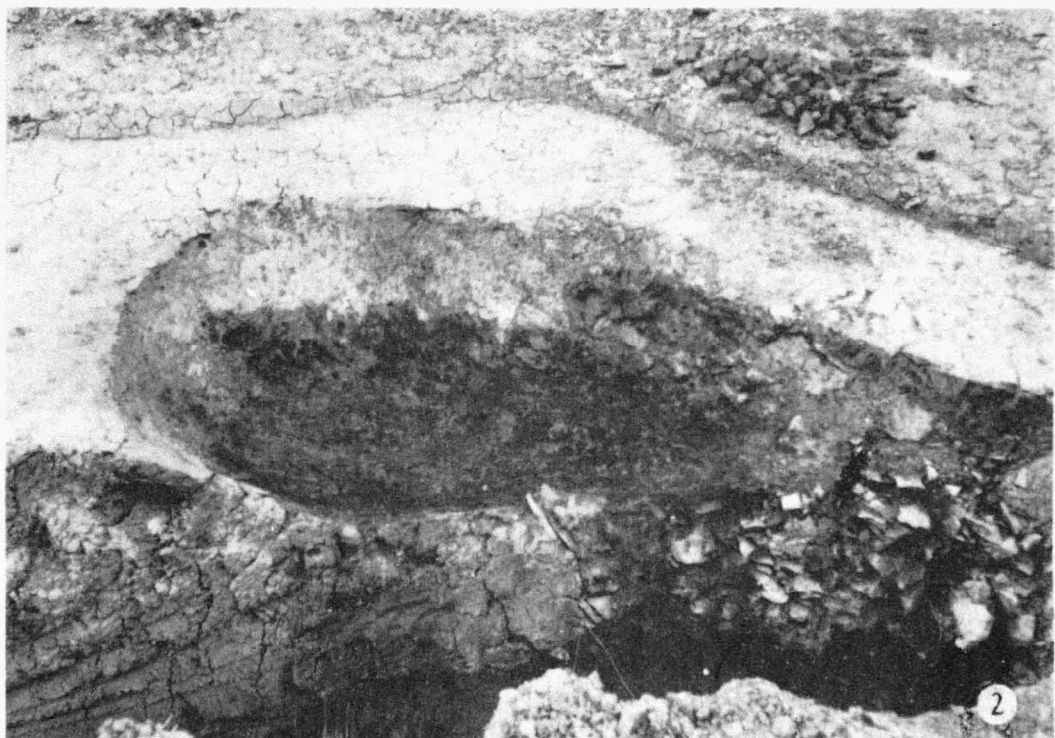
OSADA LIDU S LINEÁRNÍ KERAMIKOU U LIPNÍKU

/okr. Přerov/

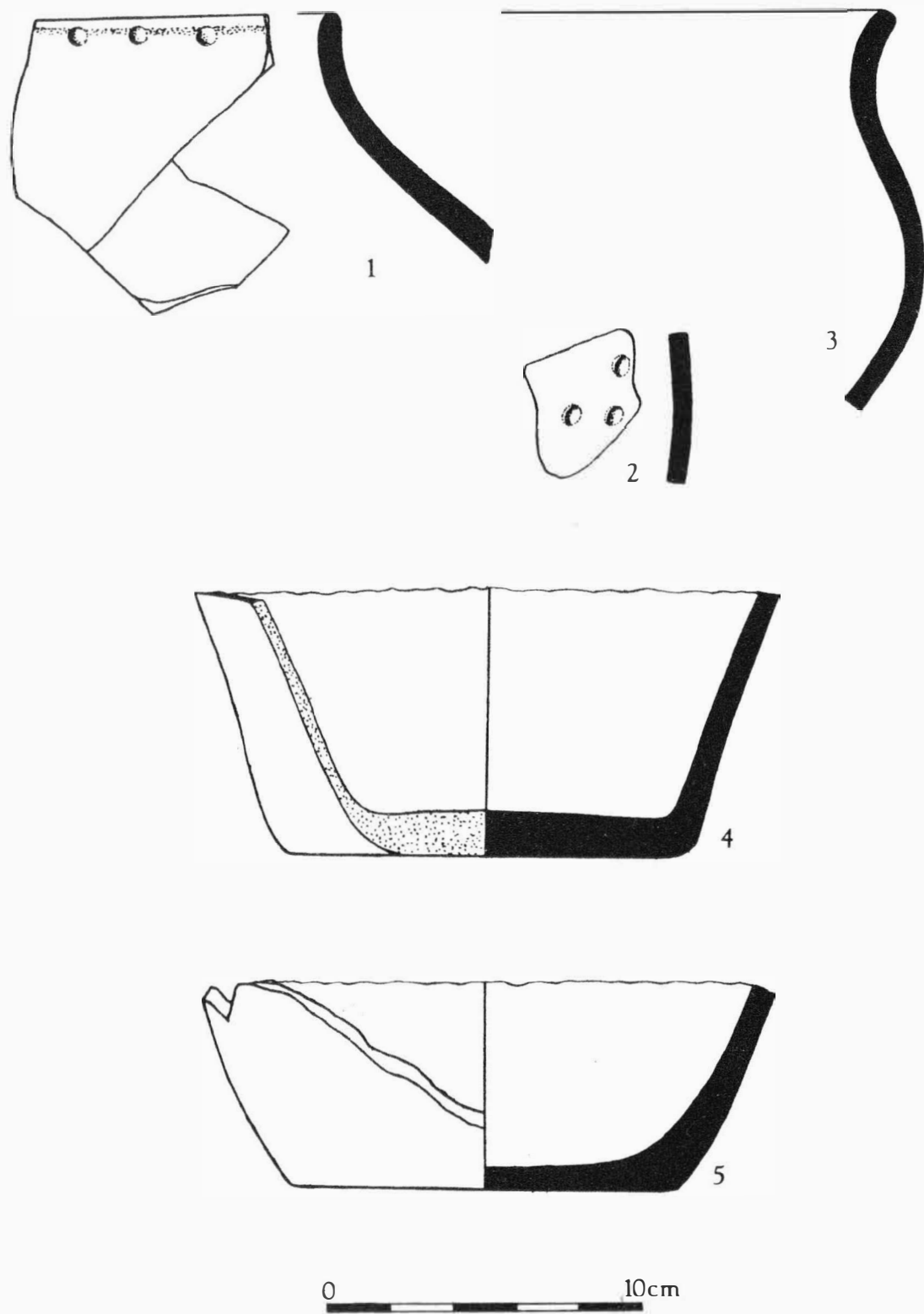
Jiří P a v e l č í k, AÚ ČSAV Brno

Žák ZDŠ P. Dadej a učitel J. Tomáš z Lipníku zjistili v místě nově zřízené chmelnice pravěkou osadu. Průzkum lokality, který provedli pracovníci AÚ ČSAV - expositura Opava, ukázal, že naleziště se rozkládá v prostoru koty 229 a zaujalo okraj první pravobřežní terasy řeky Bevy.

V materiálu, který získali jak oba nálezci, tak pracovníci AÚ, převládají jádra a úštěpy hnědého pazourku. Celých předmětů je méně. Zastoupeny jsou zejména škrabadla a čepele. Keramický materiál je převážně zastoupen typickými úlomky tenkostěnné i užitkové keramiky, která se na základě výzdoby /převážně notových značek/ hlásí do mladšího stupně lineární keramiky. Vysoké procento jader a výrobního odpadu mezi sílexy současně ukazuje, že na stanici byla intenzivně vyráběna štípaná industrie.

Tab. 5
Slavičín / okr. Gottwaldov / Neolitické sídliště. 1 detail mazanice v objektu č. 1 ; 2 objekt č. II. - Neolithische Siedlung. 1 Detailansicht des Lehmewurfes im Objekt Nr. 1 ; 2 Objekt Nr. II.

Tab. 6

Slavičín / okr. Gottwaldov / . Neolitické sídliště. 1 objekt č. I ; 2-4 objekt č. III ; 5 objekt č. II. - Neolithische Siedlung. 1 Objekt Nr. I ; 2-4 Objekt Nr. III ; 5 Objekt Nr. II.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1974

Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík

Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhový

Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Životská

Na titulním listě : stříbrná spona z doby stěhování národů ze Šakvic

Tisk : Geografický ústav ČSAV v Brně

Evidenční číslo : ÚVTEI-73332

Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné